

Tjenestepensjon i et likestillingsperspektiv

Axel West Pedersen
Oslo, 27. oktober 2015

Hva er det med kvinner og pensjon?

- Mer deltid og kortere yrkeskarrierer
(større innsats i uformelt omsorgsarbeid)
- Lavere lønn (diskriminering?)
- Høyere forbruk av helse relaterte trygdeytelser
- Høyere forventet levealder
- Flere år som enslig pensjonist
(gift/samboende med eldre partner)

Kvinnevennlige komponenter i folketrygdens pensjonssystem

- Opptjeningstaket ved 7,1 G
- Opptjening på grunnlag av trygdeinntekt
- Omsorgspoeng
- Arv av pensjonsrettigheter mellom ektefeller
- Garantipensjon
- Høyere garantipensjon for enslige pensjonister
- Progressiv beskatning av pensjonsinntekt
- Livslange ytelser og kjønnsnøytralt delingstall

Kvinnerens pensjon i prosent av menns

	2001	2011
Folketrygd	75 %	73 %

Kilde: Claus m.fl. 2013

Folketrygdpensjon for 1963-årgangen

	Kvinnerens alderspensjon i % av menns
Opptjening på basis av lønn og trygdeinntekt	75 %
Pluss omsorgspoeng	81 %
Pluss arv av pensjonsrettigheter	84 %
Pluss garantipensjon, alle som par	86 %
Pluss garantipensjon, differensiert	87 %

Kilde: Egne beregninger på SSBs MOSART-modell

Betydelige bidrag til (kjønns-)likhet, men...

- Omsorgspoeng
- Arv av pensjonsrettigheter
- Garantipensjonen

Den dårlige nyhet:

Disse tre komponentene svekker insentivene til arbeid spesielt for kvinner

Omsorgspoeng

Garantert opptjening tilsvarende en lønnsinntekt på 4,5G i alle år kvinnen har omsorg for barn opp til 6 år.

Fjerner i praksis de pensjonsmessige insentiver til å jobbe for mødre med barn under skolepliktig alder.

Pensjonssystemets parallell til kontantstøtten

Dagens arveregler

Den etterlatte pensjonisten

- mottar det høyeste av egen opptjent tilleggspensjon og 55% av summen av parets samlede tilleggspensjon
- overtar avdødes trygdetid

Belønner par med en tradisjonell kjønnsarbeidsdeling. Liten eller ingen arv til likestilte par.

Kvinnerens pensjon i prosent av menns

	2001
Folketrygd	75 %

Kilde: Claus m.fl. 2013

Kvinnerens pensjon i prosent av menns

	2001
Folketrygd	75 %
Tjenestepenjon	52 %
Samlet bruttoinntekt	66 %

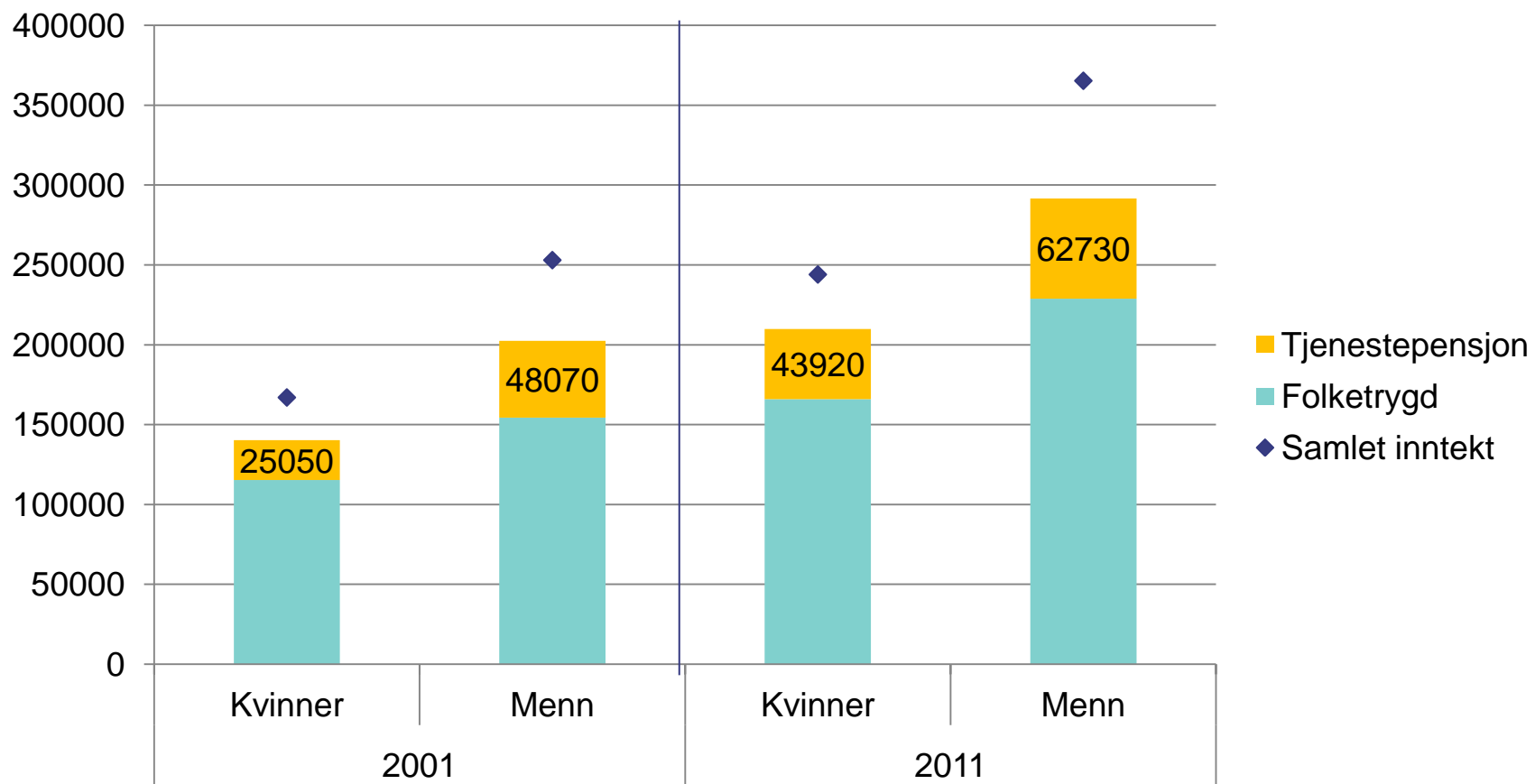
Kilde: Claus m.fl. 2013

Kvinnerens pensjon i prosent av menns

	2001	2011
Folketrygd	75 %	73 %
Tjenestepenjon	52 %	70 %
Samlet bruttoinntekt	66 %	67 %

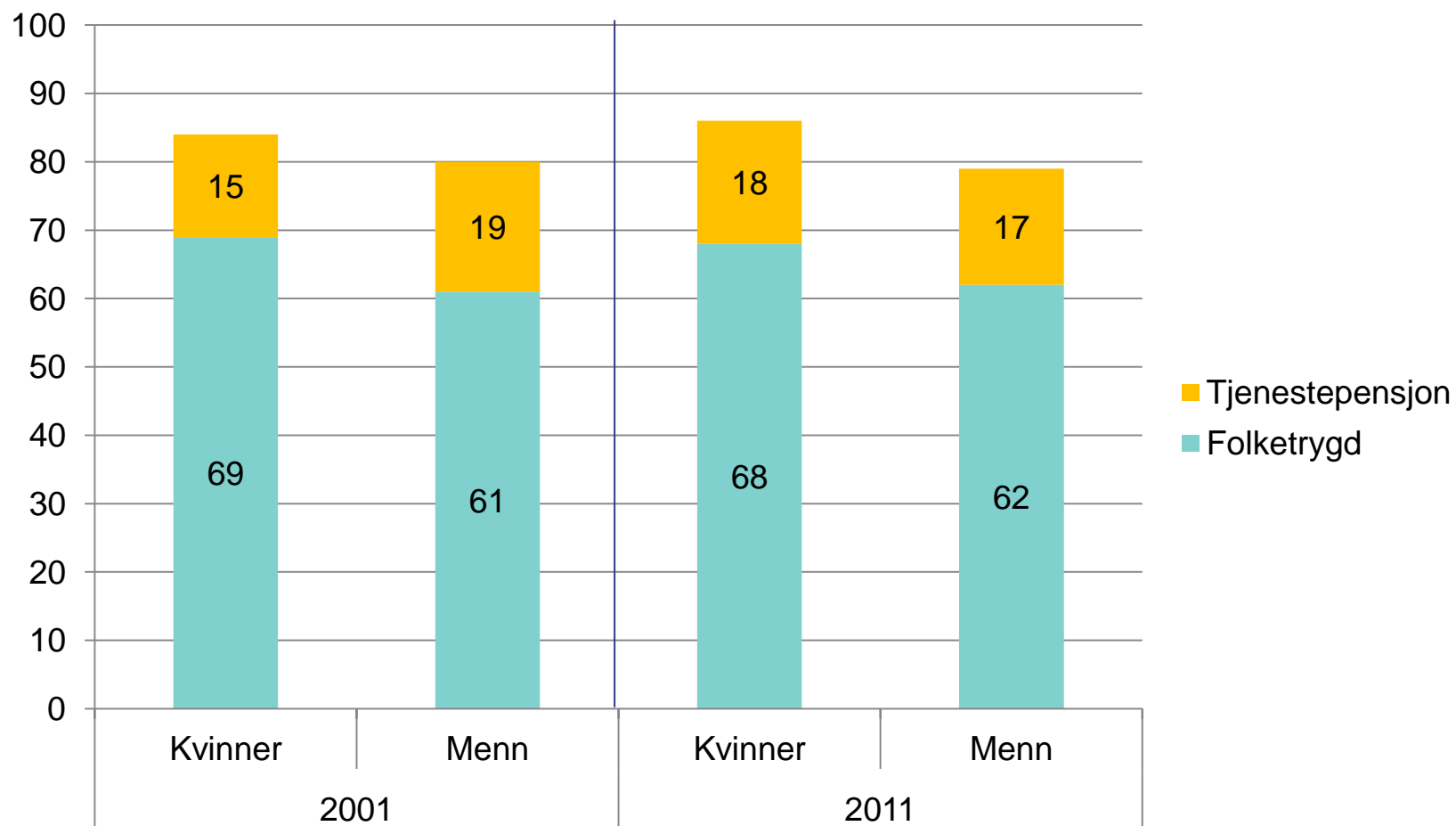
Kilde: Claus m.fl. 2013

Alderspensjonistenes inntekter

Kilde: Claus m.fl. 2013

Andel av samlet inntekt

Offentlig tjenestepensjon

Kvinnevennlige elementer:

- De mest generøse ordningene
- Kjønnsnøytrale premier
- Livslange ytelser
- Gunstige samordningsregler for deltidsansatte
- Omsorgsopptjening
- Uføredekning og premiefritak ved uførhet
- Etterlatteytelser

Offentlig tjenestepensjon

Kvinnefiendtlige elementer

- Proporsjonalitetsprinsippet og samordning med folketrygden
- Minstegrenser for medlemskap
- Differensiering av premiene etter kjønn (statlige virksomheter)

Tvilsomme elementer:

- Sluttlønnsprinsippet

Privat tjenestepensjon

Kvinnefiendtlige komponenter:

- Stor variasjon i kvaliteten på ordningene
- Proporsjonalitetsprinsippet
- Opphørende ytelser (ingen forsikring mot å leve lenge)
- Alt. differensiering premieinnbetalingene etter kjønn
- Ofte manglende indeksering av løpende ytelser
- Ofte manglende uføredekning og premiefritak ved uførhet
- Minstegrenser for medlemskap

Kvinneres inntekt i prosent av menns

	2011	1963-årgangen 2030-40
Folketrygd	73 %	87 %
Tjenestepenjon	70 %	? %
Samlet bruttoinntekt	67 %	?%

Kvinnevennlig pensjon

Komponenter i en ideell ordning:

- Sjenerøse ytelser
- Sjenerøs indeksering
- Ingen samordning med folketrygden
- Premiefritak ved uførhet
- Gode etterlatteytelser
- Lav minstegrense og full «vesting» fra 1. dag

Kvinnevennlig pensjon

Det store dilemma: Forskjeller i levealder!

- Forsikring mot å leve lenge
eller
- Differensiering av premiene

Kan unngås i brede tariffestede ordninger

Takk for oppmerksomheten!